

VILJAKÄÄRME

Pantherophis guttatus guttatus
(Engl. Corn Snake)

Viljakäärme on jo vuosikymmenten ajan ollut Suomen ja maailman suosituimpia lemmikkikäärmelajeja. Se sopeutuu erinomaisesti terraario-olosuhteisiin ja lisääntyykin ihmisten hoivissa helposti. Viljakäärmeestä on jalostettu yli 50 värimuunnosta, tämän lisäksi kaksi saman värimuodon yksilöä voivat olla täysin erinäköisiä keskenään.

Viljakäärme on rauhallisen käärmeen maineessa, eikä suotta. Tämä myrkytön laji puree ihmistä vain äärimmäisessä hätässä.

Kokonsa puolesta viljakäärme lukeutuu pieniin ja keskikokoisiin käärmeisiin, pituutta sille kertyy alalajista, sukupuolesta ja populaatiosta riippuen noin 90-150 cm.

Luonnossa viljakäärmeitä esiintyy New Jersey eteläosista Floridaan, Louisianan keskiosista Tennesseen lounaisosiin.

Hoidoltaan viljakäärme ja aroviljakäärme ovat hyvin samantaisia ja ne myös risteytyvät keskenään. Viljakäärmeestä on jalostettu useita värimuunnoksia.

Elinikää näille käärmeille kertyy yleensä noin 15 vuotta.

TERRAARION VALINTA

Viljakäärmeelle pohjapinta-ala on korkeutta tärkeämpää, mutta ne myös kiipeilevät mielellään, mikäli mahdollisuus siihen tarjotaan. Jonkinlainen minikoko täysikasvuisen käärmeen terraariolle on 90 x 50 x 50 cm. Tilantarve kasvaa, jos asutetaan useampia käärmeitä samassa terraariossa. Nuoret käärmeet voidaan majoittaa oleellisesti pienempäänkin terraarioon. Muista tarkistaa, että

terraariossa on riittävä ilmanvaihto ja että se on ehdottoman pakkovarma sillä käärmeet ovat yllättävän näppäriä karkaamaan pienistäkin raoista. Kysy tarvittaessa neuvoa jo ostotilanteesta Faunatarin henkilökunnalta.

Viljakäärmeet on suositeltavinta asuttaa yksin; tällöin käärmeen voinnin tarkkaileminen ja ruokinta on helpompaa. Viljakäärmeet ovat yksineläjiä luonnossakin, joten jatkuva lajitoverin seura voi olla niille stressaavaa.

TERRAARION SISUSTUS

Luonnossa viljakäärmeitä tavataan kaikenlaisissa ympäristöissä, mm. pelloilla ja metsissä. Terraarion sisustuksessa kannattaakin pyrkiä jäljittelemään juuri eläimen luonnollista elinympäristöä, sillä yksi terraarioeläinten omistamisen parhaista puolista on juuri kauniit, luonnonmukaisesti sisustetut terraariot, jotka tuovat palan luontoa kotiisi. Huolellisesti sisustettu terraario miellyttääkin paitsi omaa silmääsi, on myös käärmeelle miellyttävä ja turvallinen paikka elää.

Koska viljakäärmeet usein piilottelevat päivisin, kauniiseen sisustukseen panostaminen kannattaa, näin terraariota on mukava katsella myös silloin, kun käärme ei ole näkyvillä.

Pohjamateriaalina voit käyttää esim. lannoittamatonta turvetta, ns. kookosturvetta (esim. Exoterra Plantation Soil) kaarnahaketta, hampppua, ns. Snake Beddingiä tai sekoittaa useampia materiaaleja. Viljakäärmeet nauttivat pohjama-

teriaalinen sekaan kaivautumisesta, joten laita pohjamateriaalia useamman sentin kerros. Kauniin ja luonnollisen näköisen pohjan saat, kun lisäät turvekerroksen päälle kaarnahaketta, kuivia lehtiä jne. Poikasilla voidaan pohjamateriaalina käyttää esimerkiksi talouspaperia.

Panosta erityisesti terraarion alaosan sisustukseen, sillä viljakäärmeet viettävät useimmiten päivänsä maan tasalla piilotellen. Pohjalle laitetaan kaarnanpaloja, juurakoita, lemmikkieläinliikkeissä myytäviä terraarioihin tarkoitettuja piiloja tai muita somisteita, joiden alle käärmeen on mahdollista mennä piiloon. Piilopaikkoja tulee olla vähintään kaksi, toinen viileässä ja toinen lämpimässä osassa terraariota, jotta käärmeen on mahdollista säädellä ruumiinlämpöään päivälläkin.

Luonnollista ilmettä ja kiipeilymahdollisuuksia käärmeelle saa mm. erilaisilla oksilla ja kaarnapaloilla. Muista kiinnittää oksat huolellisesti, jotteivat ne kaadu käärmeen kiipeillessä niissä. Muista myös, että liian ohuet oksat tai muut hentoiset somisteet eivät välttämättä kestä käärmeen painoa.

Voit myös istuttaa terraarioon eläviä kasveja, näin saat terraarioon helposti näyttävyyttä ja luonnonmukaisen ilmeen. Kasvit ylläpitävät myös terraarion ilmankosteutta. Kasveja valitessa tulee ottaa huomioon, etteivät kasvit saa olla teräviä tai piikkikäitä, jottei käärme loukkaa itseään niihin. Liian hennot ja helposti murtuvat kasvit eivät useinkaan

kestä viljakäärmeiden terraariosa, sillä käärme ei kunnioita terraarion sisustusta millään tapaa, vaan luikertelee ja lepäilee niiden päällä, jolloin hennot kasvit menevät rikki. Tästä syystä monet harrastajat käyttävätkin terraarioissa mieluummin silkki -tai muovikasveja.

Sisustaessasi terraariota rajana on vain mielikuvituksesi. Voit esimerkiksi rakentaa terraarioosi itse näyttävän taustan. Lisätietoa terraarion sisustuksesta ja nk. terrascapingista saat tietysti Faunattaren henkilökunnalta!

OLOSUHTEET

Viljakäärme on useimpien muiden käärmeiden tavoin yöaktiivinen. Se lähtee saalistusretkilleen pimeyden turvin ja vetäytyy taas päiväksi piiloon.

Viljakäärme ei siis tarvitse UVB-lamppua siinä määrin kuin päiväaktiiviset matelijat, jotka UVB-säteiden avulla pitävät A- ja D-vitamiinien synteesin ja luuston kehityksen kunnossa. Toisaalta UVB-säteet vaikuttavat käärmeiden yleiseen aktiivisuuteen, joten matalatehoista UVB-loisteputkea tai päivänvaloputkea (esim. Exoterra Natural Light) voi oivallisesti käyttää myös käärmeillä. Jonkinlainen valaistus on nimittäin hyvä käärmeenkin terraariossa olla, sillä luodaan käärmeelle luonnollinen päivä- ja vuositytmi. Valaistus pidetään päällä vuositymistä riippuen n. 12 tuntia vuorokaudessa. Helpoiten valaistuksen säätely pysyy säännöllisenä ajastimen avulla.

Terraarion yleislämpötilaksi n. 22-24 astetta on sopiva. Yöksi terraarion lämpö saa laskea 20-asteen paikkeille.

Käärmeet ovat muiden matelijoiden tavoin vaihtolämpöisiä, joten jotta niiden aineenvaihdunta pysyisi käynnissä tarvitsee se lämmittelyalueen, jossa lämpötila saa kohota 35 asteeseen. Seuraa lämpötiloja säännöllisesti.

Lämmittelyalueen lämmönläh-

teeksi valitaan joko lämpömatto, lämpökaapeli tai keraaminen lämmitin tai lämpölamppu. Lämmönlähde tulee asentaa niin, ettei käärme voi siihen itseään polttaa.

Viljakäärmeen terraario pidetään suhteellisen kuivana, mutta terraarioon tulee laittaa vesiastia, johon käärme mahtuu halutesaan kokonaan.

RAVINTO

Viljakäärme on kuristajakäärme, sillä ei siis ole myrkyä vaan se tappaa luonnossa saaliinsa kiertymällä tiukasti saaliin ympärille tiukentaen otetaan saaliin hengittäessä ulos, kunnes ateriaksi päätyvän eläimen pulssi ei enää tunnu. Suomen eläinsuojelulain mukaan käärmeitä ei saa elävillä ruokaeläimillä ruokkia, tällä suojellaan ruokaeläimiä tarpeettomalta kärsimykseltä, sen lisäksi elävät jyrsijät voisivat vahingoittaa käärmettä vakavastikin. Pakastetut hiiret, rotat, kananpojat sekä muut jyrsijät ja linnut muodostavatkin siis terraariossa elävien käärmeiden ruokavalion.

Ruokintaväliin vaikuttaa käärmeen ikä ja koko, ruokaeläimen koko, ruokaeläinten määrä ja mm. yksilöllinen ruoan tarve. Aivan pientä poikasta ruokitaan vastasyntyneillä hiirenpokasilla noin 5-7 päivän välein ja ruoan kokoa kasvatetaan käärmeen kasvaessa. Aikuiset viljakäärmeet ruokitaan kolmen-neljän viikon välein.

Sopivan kokoinen ruokaeläin on hieman käärmeen paksuinta kohtaa paksumpi. Tämä voi kuulostaa hurjalle, sillä käärmeen pää ja kaula ovat usein huomattavasti paksuinta kohtaa kapeampia, mutta venyvät kyllä käärmeen niellessä saalistaan.

Ruoka voidaan sulattaa lämpimässä vesihautteessa, jääkaapissa tai huoneenlämmössä. Kiehuvaa vettä tai mikroaaltouuni ei sovi sulatuskeinoksi, sillä ruokaeläin alkaa kypsentyä. Ruoka tarjotaan käärmeelle esimerkiksi pinseteillä.

Jotkin käärmeet ovat arempia, eivätkä suostu syömään pinseteistä tarjottua ruokaa, tällöin ruokaeläin kannattaa jättää käärmeen piilopaikan lähistölle yöksi, jolloin käärme pimeyden turvin käy sen syömässä.

Halutessaan voi käärmeen ruokkia myös erillisessä ruokinta-boksissa, joksi soveltuu vaikka karkkilaatikko tai muoviterrario. Etuna tässä ruokintatavassa on se, ettei käärme pääse ruokaillessaan nielemään terraarion pohjamateriaalia, mutta toiset käärmeet stressaantuvat siirrosta ruokinta-astiaan niin, että kieltäytyvät tämän jälkeen syömästä. Viljakäärme saa ravinnostaan kaikki tarvitsemansa vitamiinit, kunhan ravintoeläimet ovat hyvin ruokittuja, terveitä ja oikeaoppisesti säilytettyjä.

Viljakäärme ruokailemassa

NAHANLUONTI

Matelijat kasvavat ja luovat nahkaansa läpi elämänsä, mutta eläimen ikääntyessä kasvu hidastuu ja nahanluonnit harvenevat. Nuori käärme luo kasvaessaan nahkansa useita kertoja vuodessa, kun taas aikuisen käärmeen nahanluontien välillä voi olla useita kuukausia. Lähestyvästä nahanluonnista kertoo käärmeen muuttuminen harmaaksi. Silmät muuttuvat samean siniharmaiksi, sillä käärmeellä ei ole silmäluomia, vaan se luo nahkansa silmiensäkin päältä. Muutamassa päivässä käärme kirkastuu taas ja aloittaa nahanluonnin; se hankaa

vanhan nahan rikki johonkin karheaan pintaan ja luikertelee ulos vanhasta nahasta. Onnistuneesta nahanluonnista kertookin ehjä, läpikuultava nahka terraarion pohjalla.

Joskus käärmeille saattaa tulla ongelmia nahanluonnin kanssa. Yleisin syy nahanluonnin epäonnistumiseen on liian alhainen ilmakestäys. Tällöin olosuhteiden korjaaminen on ensisijainen toimenpide.

Mikäli käärmeen nahanluonnin epäonnistuvat toistuvasti olosuhteiden korjaamisesta huolimatta, käänny matelijoihin erikoistuneen eläinlääkärin puoleen, sillä tällöin kyseessä voi olla sairauden oire.

Nuori viljakäärme juuri ennen nahanluontia

LISÄÄNTYMINEN

Sukupuolien määritys ei ole aivan yksinkertaista, mutta kokeneen harrastajan tai matelijoihin perehtyneen eläinlääkärin tekemä "sondaus" kertoo käärmeen sukupuolen. sukupuoli voidaan koettaa päätellä myös eläinten häntiä vertailemalla: uroksen häntä on pitempi kuin naaraan ja uroksen hännäntyvi levenee aavistuksen verran kloaakin, eli viemärisuolen takaa. Tämä konsti ei tosin ole kovin varma, mutta voi antaa jonkinlaisen kuvan mahdollisesta sukupuolesta.

Viljakäärmeet lisääntyvät terraario-oloissa verraten helposti. Lisääntymiseen tarvitaan pariskunta terveitä, sukukypsiä käärmeitä. Liian nuoria tai pienikokoisia käärmeitä ei tule käyttää lisääntymiseen, sillä muninta on

naaraalle hyvin rankkaa. Eri värimuodot lisääntyvät keskenään, viljakäärme lisääntyy myös moneen muun pohjoisamerikkalaisen rottakäärmeen kanssa.

Parhaaseen lisääntymistuloseen päästään, kun käärmeitä pidetään talvilevossa lisääntymistä edeltävänä talvena. Viljakäärme saattaa lisääntyä loistavasti ilmakestäysaluetta, mutta hormonasäätöön takaamiseksi lepoko on suositeltavaa.

Viljakäärmeet eivät vaivu horkokseen, vaan liikkuvat levonkin aikana -normaalia vähemmän tosin.

Lämmitys, valaistus ja ruokinta lopetetaan noin kahden kuukauden ajaksi keskitalvella. Lämpötilan laskua ei saisi tehdä yhdessä yössä, vaan lämmitystä lasketaan muutamalla asteella päivittäin kunnes saavutetaan huoneenlämpö. Valaistusaikaa lyhennetään vastaavassa tahdissa, kunnes lamppua ei pidetä päällä lainkaan.

Talvilepoon laitettavien eläinten suolistoissa ei saa olla ruokaa, sillä levon aikana käärmeen aineenvaihdunta on liian hidasta ruokaa sulattamaan. Puhdasta juomavettä niillä tulee olla jatkuvasti tarjolla.

Pariskunta pidetään erillään talvilevon ajan. Levon jälkeen käärmeet ruokitaan muutaman kerran ja sitten ne siirretään samaan terraarioon. Parittelu tapahtuu usein lähes saman tien.

Kantoaika vaihtelee yksilöittäin 27-47 vuorokauden välillä.

Munintaa varten terraarioon sijoitetaan kannellinen munintalaatikko, johon leikataan käärmeen mentävä aukko. Pohjalle laitetaan n. 5 cm kosteaa, lannoitamaton turvetta. Naaras munii 8-26 munaa.

Munat siirretään hautumaan 28 asteen lämpöön ja noin 80 % ilmakestäyteen. Munat kuoriutuvat 50-70 vuorokauden kuluessa. Ole tarkkana munia

Poikaset ruokitaan ensimmäisen kerran, kun ne ovat luoneet

ensimmäisen nahkansa, eli noin viikon kuluessa kuoriutumisesta.

Poikasten hoito on kuten aikuisilla saman lajin edustajilla.

MUUTA HUOMIOITAVAA

Toisin kuin nisäkkäät, eivät matelijat odota hoitajaltaan yhteisiä seurusteluhetkiä. Liiallinen käsittely saattaa aiheuttaa niille stressiä, josta saattaa seurata ruokahluttomuutta ja muita ongelmia. Jos käärme lakkaa pitkäksi aikaa syömästä, käyttäytyy oudosti tai on sairaan oloinen, ota yhteyttä matelijoihin perehtyneeseen eläinlääkärin.

Yllättävien tilanteiden varalle on hyvä selvittää jo etukäteen, mistä löydät matelijoiden hoitoon perehtyneen eläinlääkärin.

Huolehdi hygieniasta, monet matelijat saattavat kantaa luonnollisena suolistobakteerinaan salmonellabakteeria.

Teksti ja kuvat © Faunatar-ketju. Ohjeen jakaminen ja kopiointi sallittu ainoastaan Faunatar-ketjun myymälöille.

